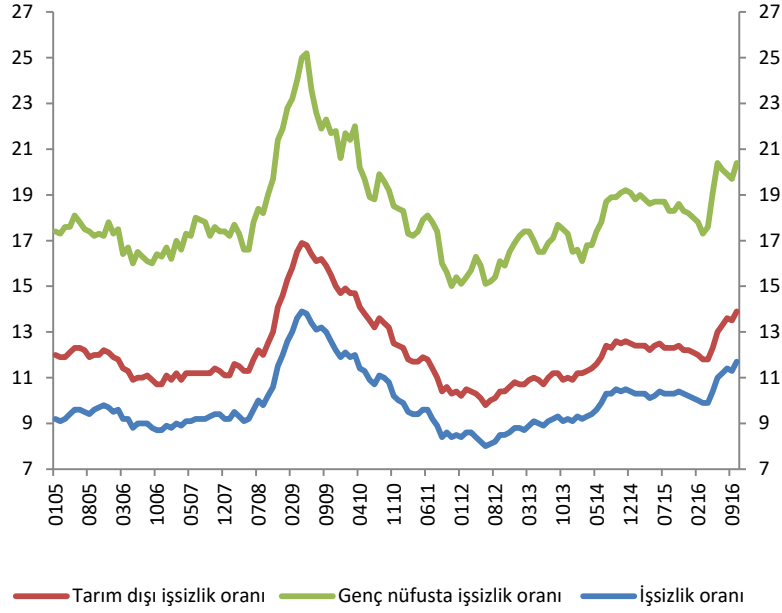


3. Emek Piyasası

Türkiye’de işsizlik oranında son dönemde katılık ve bozulmalar dikkat çekmektedir. 2012 yılından itibaren yavaş bir tempoda artan işsizlik oranı 2016 yılı ikinci yarısında belirgin bir sıçrama yapmıştır. En son açıklanan Ekim ayı rakamlarına göre işsizlik oranı yüzde 11,7 iken tarım dışı işsizlik oranı ise yüzde 13,9 seviyesine çıkmıştır (Grafik-3.1). Diğer taraftan genç kesim işsizlik oranı ise yüzde 20,4 gibi oldukça yüksek bir seviyede gerçekleşmiştir. İşsizliğin yüksek seviyelerde uzun süre kalması geri çevrilmesi zor bir katılık oluşturmaktadır.

İşsizlikteki bu artışın son dönemde yaşanan işgücü piyasası gelişmeleriyle yakından ilgisi olduğu söylenebilir. İlk olarak, 2011 yılından itibaren Suriye'den Türkiye'ye yaşanan göç dalgasıyla beraber göçmenlerin sonraki yıllar içinde kayıtsız olarak işgücü piyasasına katılmaya başlaması kayıtlı istihdamı - özellikle asgari ücret çalışanları açısından- düşürücü bir etki yapmıştır. Buna ilaveten hükümetin 2016 yılında asgari ücreti yüzde 30 artırması da işverenlerin maliyet artışları sebebiyle kısmi bir işsizlik artışına sebep olduğu tahmin edilmektedir. Ayrıca 2016 yılının ikinci yarısından itibaren yaşanan ekonomik yavaşlamayla beraber işsizliğin hızlı bir şekilde arttığı görülmektedir. Bununla beraber işsizliğin son dönemdeki gelişmelerden bağımsız olarak da artma eğiliminde olduğunu gözlemekteyiz. Dolayısıyla burada bahsettiğimiz konjonktürel olayların etkisi azalıp ekonomi toparlanmaya başlasa da devam eden dönemde işsizlik oranlarının yüksek seviyede kalmaya devam etmesi muhtemeldir.

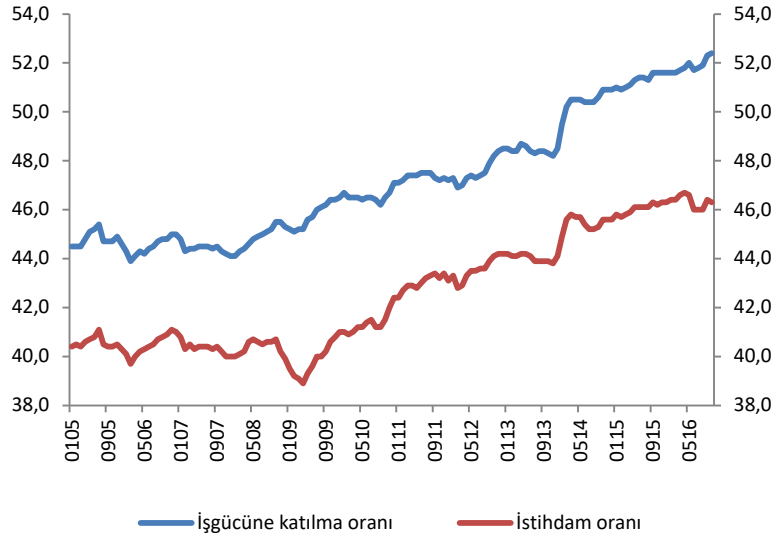
Grafik-3.1: İşsizlik Oranları (yüzde)



Kaynak: TÜİK

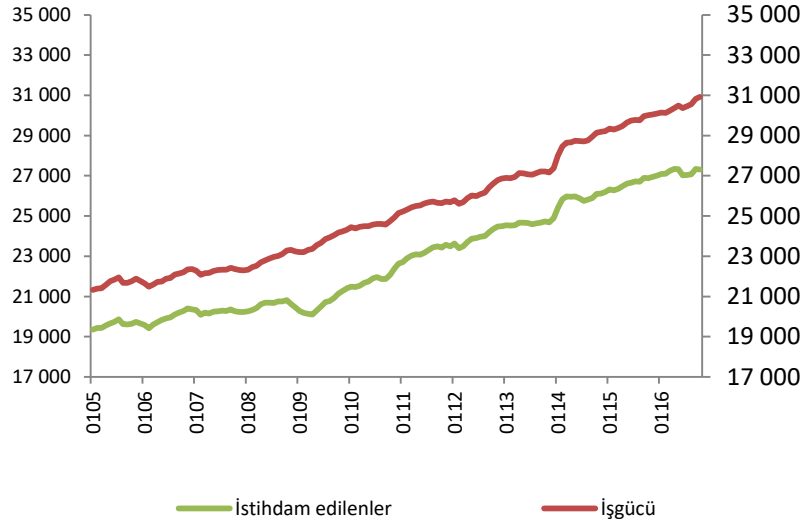
İşgücü piyasasına daha yakından baktığımızda işsizlik oranındaki artışın kayda değer bir kısmının işgücüne katılımdaki artıştan kaynaklandığı gözükmemektedir. 2005 yılı Ocak ayında işgücüne katılım oranı yüzde 45'in altında iken yaklaşık yüzde 8 oranında artarak Ekim 2016 itibarıyla yüzde 52'yi geçmiştir (Grafik-3.2). Ekonomik durgunluğun başladığı ve turizm dahil olmak üzere çeşitli sektörlerin ciddi sıkıntılar yaşadığı son 1 senede dahi işgücüne katılım artmaya devam etmiştir. 2015 yılının Ekim ayından bu yana bir milyona yakın kişi işgücüne katılmıştır (Grafik -3.3). İstihdam oranı ise 2005 yılı Ocak ayındaki yüzde 40 seviyesinden 2016 yılı Ekim ayında yüzde 46'nın üzerine çıkmıştır. Son 1 senede istihdamın toplam artışı 400 bin kişi civarındadır (Grafik -3.3). Dolayısıyla son 1 senede işgücüne katılan 600 bin kişi halen iş aramaktadır.

Grafik-3.2: İşgücüne Katılım ve İstihdam Oranları (yüzde)



Kaynak: TÜİK

Grafik-3.3: İşgücüne Katılım ve Çalışan Sayısı (Bin Kişi)



Kaynak: TÜİK

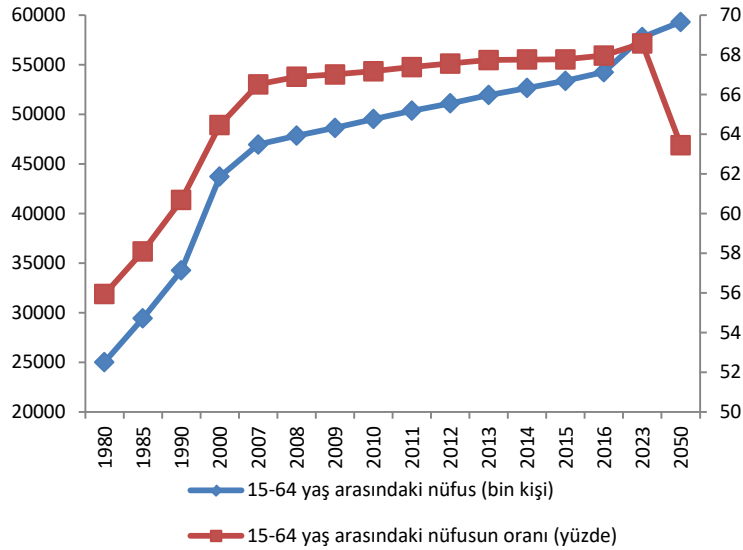
Uzun zamandır hız kesmeden devam eden işgücüne katılımdaki bu artış trendi iki farklı şekilde açıklanabilir:

- 1) Türkiye'nin demografik yapısı sebebiyle çalışmakta olan nüfusun hızlı artışı

2) Kadınların işgücüne katılımındaki hızlı artış

2000 yılından itibaren 15-64 yaş arasındaki nüfus (bu çalışma çağındaki nüfus için kullanılan bir ölçüttür) yaklaşık 10,5 milyon artış göstererek 2016 yılı itibarıyla 54 milyonu aşmıştır (Grafik -3.4). Bu durum sadece nüfusun artışıyla bağlantılı bir şey değildir. Aynı dönemde çalışma çağındaki nüfusun toplam nüfusa oranı da artış göstermiş 2016 yılı itibarıyla yüzde 68'i geçmiştir. Dolayısıyla çalışma çağına ulaşan ve yukarıda gösterildiği gibi hızlı bir şekilde işgücüne katılan bu nüfusun hepsinin istihdam edilebilmesi için ekonominin çok daha hızlı büyümesi gerekmektedir ve bunlar için özellikle işgücü piyasasına ilişkin yapısal düzenlemeler yapılması gerekmektedir.

Grafik-3.4: Çalışma Çağındaki Nüfus Sayısı



Kaynak: TÜİK

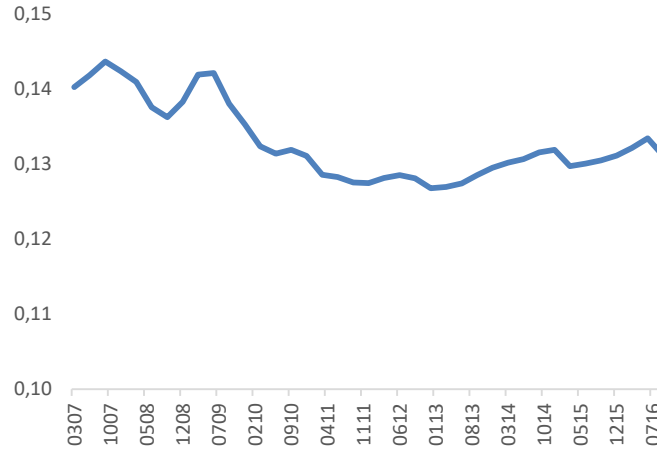
Gelecek için yapılan nüfus projeksiyonlarında çalışan nüfusun toplam nüfusa oranı bir süre daha sınırlı oranda artmaya devam ederek 2023 itibarıyla yüzde 68,5 civarında gerçekleşmesi beklenmektedir. Toplumların yaşlanmasında bir sefer karşılaştıkları ve çalışan nüfusun toplam nüfusa oranının arttığı bu duruma "demografik fırsat penceresi" adı verilir. Eğer çalışma çağına ulaşan bu genç nüfus iyi eğitilir ve ilgili alanlara aktarılabilirse bu Türkiye için en büyük kalkınma fırsatı olacaktır. Bu sayede orta gelir tuzağından kurtulup yüksek gelirli olabilme imkanımız mevcuttur.

İşsizlikte artışın bir başka sebebi de son dönemde kadınların işgücüne katılımındaki hızlı artıştır. 2005 yılından itibaren kadın nüfusun işgücüne katılma oranı yüzde 21,4'ten yüzde 33'e artarken kadınların istihdam oranı ise yüzde 19'dan yüzde 28'e artabilmiştir. Bu hızlı dönüşüm işgücü piyasasında

da ilgili düzenlemelerin yapılmasını gerektirmektedir. İlerleyen dönemde hem çalışma çağındaki nüfusun artış sürecinin devam etmesi hem de kadınların daha da artan oranda işgücüne katılmaları beklenmektedir. Bu dönüşümü destekleyecek tedbirler alınırsa netice hem işsizlikte düşüş hem de ekonomide hızlı bir atılım dönemine giriş olarak kendini gösterebilir. Aksi takdirde işsizlik oranındaki artışın yüksek seviyelerde katılması ihtimali bulunmaktadır.

Son olarak, kamu istihdamının toplam istihdam içindeki oranını gösteren Grafik-3.5'te ise 2007'den beri düşüş trendinde olan kamu istihdam oranının 2013 yılından itibaren arttığı gözlenmektedir. Bununla beraber, 15 Temmuz darbe girişimi sonrası kamudan çıkarmalar neticesinde, kamunun istihdam payında son dönemde kısmi bir düşüşten de söz edilebilir.

Grafik-3.5: Kamu İstihdam Oranı



Kaynak: TÜİK